

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Františkanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po cenik in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 45-86

POSVETOVANJE PREDSEDNIKOV SRESKIH DRUŠTEV

5. NOVEMBRA V LJUBLJANI

Reorganizacija JUU — Aktivizacija članstva — Zaščita članstva — Za učitelje pripravnike in kontraktualce — Načrt bodočega dela
Naše stališče do resolucije Kmetijske zbornice

4. novembra t. l. se je vršila v Ljubljani seja upravnega in nadzornega odbora sekcije. Na seji so bila obravnavana vsa važnejša vprašanja, ki zadevajo stan, organizacijo in šolo. Vsi važni sklepi so bili sporočeni naslednji dan, 5. novembra, društvenim predsednikom, ki so se zbrali na posvetovanje v telovadnici gluhonemne v Ljubljani.

PREDSEDNIKOVO POROČILO

Predsednik tov. Metod Kumelj je otvoril posvetovanje, poudarjajoč, da so na dnevnem redu važne zadeve, ki obravnavajo ravno v tej dobi organizacijo, stan in šolstvo. Prečital je pozdravno brzojavko predsednika JUU, ki je bila z odobravanjem sprejeta. Sporočil je, da je na seji zastopanih 32 sreskih društev, 7 članov upravnega odbora, 5 članov nadzornega odbora in 3 funkcionarji sekcije. Sledilo je predsedniško poročilo, ki ga je tov. predsednik omejil v glavnem na dve točki: personalno prosvetno politiko v dravski banovini in na razmere v naši organizaciji.

Slovenska učiteljska organizacija je vsa zadnja leta po sili razmer osredotočala vse svoje delo skoraj zgolj na to, da bi se s preusmeritvijo prosvetne personalne politike učiteljstva pomirilo in bi se naselila mir in zadovoljstvo v učiteljske vrste. Za doseg tega ni zamudila sekcija prav nobene prilike. Opetovano je bilo zastopstvo sekcije pri vseh odgovornih organih državne uprave v Ljubljani in v Beogradu, poleg tega pa je odposlala nešteto pismenih vlog tako kr. banski upravi kakor ministrstvu prosvete. Kakor vodstvo sekcije v Ljubljani, je skrbel izvršni odbor v Beogradu, da bi se ustreglo utemeljeni in upravičeni zahtevi učiteljstva. Predvsem je vodstvo sekcije stremilo za tem, da je osebnost informiralo vsakega ministra posebej o položaju, težnjah in zahtevah slovenskega učiteljstva. S tem namenom in da doseže izboljšanje obstoječega stanja, je dne 14. oktobra t. l. predsednik sekcije obiskal v družbi s predsednikom tov. Ivanom Dimnikom tudi novega ministra prosvete g. Boža Maksimovića in mu predložil neobhodno potrebo, da v bodoče prestopne prejemke po službeni potrebi in da se izvršujejo prejemke le po prošnji. Predloge za prejemke po prošnji naj sestavlja pri prosvetnem oddelku banske uprave posebna komisija, v katero naj se imenuje tudi zastopnik učiteljske organizacije. Preprečiti je treba oddajo prostih učiteljskih mest brez objave, zato naj se vsa prosta učiteljska mesta obvezno mesečno razpisujejo. To naj velja tudi za administrativna mesta pri banski upravi in sreskih načelnstvih. Učiteljstvu je treba čimprej prožiti viden dokaz o izpremembi prosvetne personalne politike, zaradi česar naj ministrstvo prosvete takoj pristopi k izvedbi reparacij starih prejemstev, odpušitev iz državne službe in degradacij šolskih upraviteljev.

Z ozirom na svoj izredno težak materialni položaj pričakuje učiteljstvo povišanja svojih materialnih prejemkov na eksistenčni minimum. Zlasti je to potrebno z ozirom na naglo naraščanje cen življenjskim potrebščinam. Predvsem pa je nujno, da se učiteljstvu materialno pomaga na način, ki je tudi za državo najlažji. Zato naj se rešijo vsa za napredovanja vlozene prošnje. Ker so po državnem proračunu predvideni krediti izčrpani, je treba zadostnih naknadnih kreditov. V kolikor bi se ne mogle takoj rešiti vse prošnje za napredovanje, naj se rešujejo prvenstveno prošnje najpotrebnejših, in to strogo po vrstnem redu, ugotovljenem v rangnih listah. Zlasti naj se ozira ministrstvo na učitelje pripravnike, ki so izmed vseh učiteljev v najtežjem materialnem položaju. Zato naj se najprej ti prevedejo v višjo skupino. Istočasno s pripravniki naj se upoštevajo oni najstarejši učitelji in učiteljice, ki so zaprosili za V. skupino, da jim da država tako še pred upokojitvijo za njih delo tisto skromno materialno priznanje, ki jim ga določa zakon kot njihovo pravico.

Predsednik je opozoril g. ministra prosvete dalje tudi na nujnost rešitve dveh specialnih vprašanj v Sloveniji, in sicer na učitelje kontraktualce in dnevnice in na učitelje ženskih ročnih del. Prvim bi bilo nujno odrediti rok za polaganje dopolnilnega diplomskega in praktičnega izpita, s čimer bi si stekli pravico za prevzem v redno državno službo, drugim pa bi bilo potreba s posebno razvrstilo uredbo urediti položaj.

O vseh vprašanjih je predsednik izročil ministru prosvete posebno pismo vlogo s prilogi.

Gospod minister je izjavil, da bo stremil pri urejanju vseh personalnih vprašanj za tem, da bo zadovoljil učiteljstvo. Osebnost bo proučil vlogo in vse primere iz nje. Napre-

dovanja so zaradi pomanjkanja kreditov zastala. Izvrševal jih bo v mejah materialnih sredstev strogo po rangni listi. Popolnoma soglasja z našo težnjo glede napredovanja učiteljev pripravnikov, ki jih je prvenstveno upoštevati, 300 praznih proračunskih mest za napredovanje je zato že odredil za prevedbo učiteljev pripravnikov. Vprašanje določitve roka za polaganje dopolnilnih izpitov in vprašanje učitelje ženskih ročnih del je obljubil proučiti iz naših vlog.

Med tem časom je bilo objavljenih 17 novih prejemstev po službeni potrebi. Med njimi so primeri, ki materialno in moralno težko zadevajo. Te prejemstve so tem težje, ker zadevajo tudi samo organizacijo, saj sta med premeščenimi dva predsednika in ena podpredsednica sreskih učiteljskih društev. Sekcija je že pred tem storila vse, da bi te prejemstve preprečila. Takoj po njihovi objavi se je s posebno brzojavko obrnila na ministra prosvete in ga naprosila, naj se te prejemstve zadrže.

Predsednik sekcije izrecno poudarja, da je vodstvo sekcije ob prevzemu poslov sprejelo polno odgovornost za delo, ne more pa prevzemati odgovornosti za uspehe. Teh, kljub vsemu prizadevanju in kljub najboljši volji sekcije in izvršnega odbora, doslej ni bilo mogoče doseči. Zato apelira na predsedniški zbor, naj o tem vprašanju posebej razpravlja in izreče svojo sodbo, istočasno pa naj da vodstvu organizacije iniciativ, kako naj vrši v bodoče svoje delo za doseg uspehov, ki jih danes ni.

Nato pristopa predsednik sekcije k poročilu o razmerah, ki so nastale v učiteljski organizaciji po glavni skupščini v Banja Luki. Poudarja, da o glavni skupščini sami in o njenem poteku ne bo govoril in ravno tako ne o razlogih, ki so bili odločilni, da je slovenska delegacija zavzela na glavni skupščini že znano opredelitev do stanovske liste in do skupne organizacije posebej. V kolikor bi poedini predsedniki želeli posebej pojasniti, jih bo dal o priliki debate na stavljena vprašanja. Ugotavlja pa, da za odhod hrvatskih delegatov z glavne skupščine ni bilo prav nobenih vzrokov niti na skupščini sami, niti v učiteljski organizaciji in da je iskati vzroka za to le v državni notranji politični situaciji, ki je s hrvatskim sporazumom prinesla notranjo preureditev države in ustvarila samostojno banovino Hrvatsko. Vzroki za odhod hrvatskih tovarišev s skupščine in za njihov odcep so prav isti, ki so dovedli do razcepa v gasilski zvezi, športni zvezi, profsorskem društvu, v invalidskem združenju in drugih organizacijah. Docela napačno gledajo zato na razmere tisti, ki iščejo vzroka v organizaciji ali na skupščini.

Odhod hrvatskega učiteljstva je postavil organizacijo v težak položaj, kar je močno vplivalo tudi na dosedanjo opozicijo. Njen predstavnik je zato že na dan samega odhoda hrvatskih tovarišev s skupščine v Banja Luki na seji glavnega odbora v imenu še šestih članov tega odbora, ki zastopajo v njem opozicijo »Novega učiteljskega pokreta«, podal izjavo, da so vsi ti člani pripravljeni na lojalno sodelovanje v glavnem odboru in z izvršnim odborom. Pozneje sta bila pri izvršnem odboru posebej predsednika sekcije za dunavsko in za moravsko banovino, ki sta izjavila, da zapuščata dosedanje opozicionalno stališče in da sta s svojimi pristaši pripravljena sodelovati s centralno organizacijo, čije forume in načela priznavata. V bodoče bosta v polni meri ustrezala vsem sklepom centralne organizacijske uprave in vplivala v tem smislu tudi na članstvo. Predsednik dunavske banovine je poleg tega obljubil likvidirati na teritoriju svoje banovine »Novi učiteljski pokret«, s čimer preneha organizacija, ki je dajala iniciativo za borbo proti organizaciji. Nastali položaj v organizaciji je zresnil tudi opozicijo v Beogradu, kar dokazuje izid volitev, izvršenih zadnje dni na običnih zborih beograjskih učiteljskih društev. Od 4 društev je v Beogradu danes v rokah opozicije samo še eno. Tako vidimo, da je imel odhod učiteljev Hrvatov iz organizacije, v kateri je težko odjeknil, za posledico konsolidacijo razmer po drugih banovinah.

Izvršni odbor je od svoje strani z učiteljsko organizacijo v banovini Hrvatski v nespremenjenem kontaktu in ji pošilja vse razpise kakor ostalim sekcijam, po drugi strani pa vodstvo sekcije v Zagrebu nima nobenih zvez in z izvršnim odborom ne dopisuje. Uprava sekcije v Splitu je podala ostavko. Sekcija JUU Zagreb, ki je medtem izpremenila svoje ime v Učiteljsko združenje banovine Hrvatske, je izdala na vsa sreska učiteljska društva v banovini okrožnico z naročilom, naj skličejo takoj izredne občne

zboze, na katerih naj govore tudi o izpremembi pravil, predvsem naj sklepajo o izpremembi naslova in odnosa do centrale JUU. Okrožnica navaja, da bo 29. oktobra t. l. sklicana v Zagrebu skupščina, ki naj reši vprašanje hrvatske učiteljske organizacije. Doslej o tej skupščini ni nobenih poročil in je verjetno, da se ni vršila.

Izvršni odbor je v tej situaciji v nadvse mučnem položaju. § 76. uradniškega zakona, ki določa, da more obstojati za vsako stroko državnih uslužbencev v državi samo ena sama organizacija, mu docela veže roke. Pri ministrstvu prosvete in pri notranjem ministrstvu je skušal doseči tolmačenje te zakonske določbe, kar mu pa do danes ni uspelo. Dokler ni tega tolmačenja, je izključeno, da bi izvršni odbor iniciativno deloval za dokončno razčiščenje in ureditev razmer. Zaradi tega tudi do danes še ni sklical niti seje centralnega upravnega odbora, niti ne seje glavnega odbora, ki nujno morata razpravljati o tem vprašanju.

Naj ob koncu opredelim še naše stališče do organizacije in do razmer v njej, o čemer sta razpravljala na včerajšnji seji tudi upravni in nadzorni odbor. Na obstoječe stanje moramo gledati z vso resnostjo, z zavestjo polne odgovornosti, pa tudi z vso realnostjo. Predvsem se moramo zavedati, da ne moremo prav ničesar prehiteti in da odločitev za ureditev ne leži v naših rokah. Dokončna rešitev je mogoča le v skladu z obstoječimi političnimi razmerami in z zakonitimi določbami. Organizacija je živ organizem, zato se mora po življenjski nujnosti vselej prilagoditi obstoječim razmeram. Dokler so razmere take, da se naše stvari rešujejo v centrali države, je tudi nemogoče, da bi imela naša organizacija kakor drugo obliko kot jo ima. Če pa se bo in ko se bo država preuredila na znotraj in bi bilo prenešeno odločanje o naših učiteljskih zadevah na bansko upravo kot kompetentno oblast, je jasno, da se bo morala preurediti tudi naša organizacija. Za ta primer moramo biti pripravljani, zaradi česar je nujno pristopiti k razmišljanju o tem in k pripravi za preureditev. Vse to delo pa hočemo vršiti v organizaciji sami in v njenih forumih v lojalnem sodelovanju s predstavniki učiteljske organizacije iz drugih predelov države. Naše delo ima in mora imeti za namen samo graditi, ne pa razdirati. Kako in v kakšni obliki naj bi se vršile naše predpriprave za ureditev v organizaciji, bo obravnavano pri posebni točki dnevnega reda.

Poročilo predsednika je bilo soglasno sprejeto.

TAJNIKOVO POROČILO

Tajniško poročilo je podal tajnik tovariš Drago Supančič na osnovi tiskanega poročila, ki ga je izročil vsem navzočim. Tajniško poročilo je obsegalo delo od banovinske skupščine do danes. Tako zunanje politične kakor notranje prilike v državi so po sili razmer povzročile zastoj dela pri sreskih učiteljskih društvih, pri sekciji in pri centrali. Šele v oktobru so se razmere v toliko uredile, da je pričelo delo na vseh področjih. Na letošnji banovinski skupščini so bili izvoljeni novi funkcionarji sekcije. V upravnem odboru so: tov. Kumelj Metod, predsednik; Završan Franja, I. podpredsednik; Verk Miloš, II. podpredsednik; Supančič Drago, tajnik; ter odborniki: Korenčan Lovro, Zupančič Drago, Ljubič Matko, Wudler Franja in Ledinek Miloš. Nadzorni odbor: Ivanjšič Ljudevit, predsednik; Hajnšek Franjo, podpredsednik; Napokoj Josip, tajnik; ter odborniki Serajnik Jožko in Črnovšek Mara. Blagajništvo sekcije vodi tov. Grum, uredništvo »Učit. tovariša« Vekoslav Mlekuz in uredništvo »Popotnika« Ernest Vranc. Pri sekciji se je formiralo tudi 13 odsekov, in sicer: Šolsko upravni, gospodarski svet, odsek za nadaljevalno šolstvo, ki se deli v odsek za kmetijsko in gospodinjstvo nadaljevalne šole in v odsek za strokovne nadaljevalne šole, ekskurzijski odsek, šolski radio, Mladinska matica s svojim literarnim odborom, odsek učiteljic, učiteljski pokret, pedagoško literarni odsek, časniški odsek, odsek za brezposelne učiteljske abituriente, Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« in odsek za obmejno in manjšinsko šolstvo. Odseki so se konstituirali in pričeli z delom. V prvi vrsti obravnavajo vse sklepe letošnje banovinske skupščine in sklepe iz prejšnjih let. Pri tej priliki pa moramo poudariti, da sekciji vedno primanjkuje delavoljnih članov iz Ljubljane in bližnje okolice. Ob tej priliki se moramo zahvaliti vsem onim članom upravnega in nadzornega odbora in odsekov, ki so sodelovali v prejšnji poslovni dobi.

Glavna skupščina. 19., 20. in 21. avgusta t. l. se je vršila v Banja Luki glavna skupščina JUU. Iz dravske banovine se je udeležilo skupščine zadovoljivo število delegatov, ki so z vso vsmo in resnostjo sledili poteku skupščine. Glavni točki dnevnega reda sta bili projekt novih pravil in volitve. Kakor je znano, sta dravska in savska sekcija izdelali povsem enoten osnutek novih pravil, ki naj bi se obravnavali na glavni skupščini. Tik pred glavno skupščino je vodstvo sekcije povabilo na posvet tov. Ivana Dimnika, predsednika savske sekcije tov. Marinića in podpredsednika JUU tov. Kranjčevića. Na seji, ki se je vršila v Ljubljani, so bila posvetovanja o postopanju na glavni skupščini glede projekta novih pravil. Med navzočimi je vladalo popolnoma enotno gledanje na ta problem. O kaki zahtevi po predsedniškem mestu JUU, ki je bila pozneje iznešena na glavni skupščini, ni bilo govora. Že na sami glavni skupščini, tik pred sejo glavnega odbora, smo se dogovorili z zastopniki savske sekcije glede pravil. Tudi v tem trenutku ni bilo nikakega nesoglasja. Tov. Hreščak, ki je zastopal našo sekcijo v odseku za pravila je tudi zagovarjal in utemeljeval naš projekt ter je bil sklep glede pravil, ki je članstvu itak znan iz poročila o glavni skupščini, sprejet soglasno. Na sam dan glavne skupščine je bilo v nekaterih hrvatskih časopisih objavljeno, da zahtevajo hrvatski učitelji zase predsedniško mesto. Na sestanku predsednikov sekcij je bila sestavljena kandidacijska lista z nosilcem Ivanom Dimnikom, v kateri je zavzemal tov. Kranjčević tretje mesto, t. j. isto mesto, kakor na prejšnji kandidacijski listi. To listo je podpisala tudi večina delegatov iz dravske sekcije, ker je bila uverjena, da je to popolnoma stanovska lista, sprejeta v soglasju. Na dan volitev se je pojavila na glavni skupščini zahteva, da dobi predsedniško mesto v JUU Hrvat tov. Kranjčević. Delegati dravske sekcije so imeli dve posvetovanji, na katerih so posamezniki iznesli svoja gledanja na to zahtevo. Soglasno je prevladalo mnenje, da morajo delegati dravske sekcije glasovati za listo Ivana Dimnika, ki je doslej tako uspešno vodil naše združenje in se ni nikjer v dravski banovini pokazalo kako drugo stremenje ali gledanje. Po teh posvetih je tajnik sekcije dvakrat vprašal tov. Marinića, kaj bodo storili delegati savske sekcije. Tov. Marinić mu je dvakrat odgovoril, da bodo glasovali za listo Ivana Dimnika. Tik pred samim aktom volitev, je pa nameraval tov. Marinić podati izjavo, da hrvatsko učiteljstvo, zaradi postopanja pri sestavi kandidacijske liste, ne bo nadalje sodelovalo na glavni skupščini. Predsednik tov. Dimnik mu besede ni mogel dati, ker je že akt volitev pričel, naker je tov. Marinić izjavil, da hrvatsko učiteljstvo zapušča glavno skupščino. Podrobnosti o vsem tem so itak znane članstvu iz članka v »Učit. tovarišu« z dne 26. oktobra 1939., štev. 12., pod naslovom »Stvarnost narekuje nove naloge«. Z ozirom na novo ureditev države bo itak potrebna izprememba pravil in reorganizacija združenja. O tem bo predsedniški zbor danes razpravljal v posebni točki, in sicer samo načelno, ker moramo podrobno preložiti na čas, ko bo točno znano, kako se bo izvršila notranja ureditev države. Tako sekcija kakor centrala posvečata temu vprašanju vso pozornost in pripravljata snov za nova pravila.

Zvišanje prejemkov. Temu vprašanju je sekcija posvečala kakor v prejšnji dobi, tudi sedaj vso pozornost. Zvišanje prejemkov postaja iz dneva v dan zelo aktualno vprašanje, ker cene življenjskim potrebščinam rastejo vedno bolj in naši prejemki nikakor ne zadostujejo za kritje izdatkov. Že lansko leto je sekcija naprosila sreska društva, da pošiljajo podatke o življenjskem standardu; zato se obračamo na sreska društva tudi danes s

Usebina:

Posvetovanje predsednikov sreskih društev.

† Serafina Kovač.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naše gospodarske organizacije. — Mladinska matica. — Stanovska organizacija JUU. — Šolski radio. — Novosti na knjižnem trgu.

prošnjo, naj ne pozabijo na to nalogo, ki je silno važna za utemeljitev naše zahteve. Sekcija je v dogovoru, da bo nadaljevala akcijo, ki jo je lansko leto vršila pod okriljem Jugoslovanske ženske zveze. V zvezi s tem so tudi napredovanja, o katerih bom govoril v posebni točki.

Zaščita. Že več let je zaščita članstva za našo organizacijo eno izmed vprašanj, o katerem bi lahko rekli, da se skoraj ne gane z mrtve točke, čeprav posveča organizacija temu vprašanju vso svojo skrb, vse svoje zmožnosti, se poslužuje vseh razpoložljivih sredstev in vloga v to največ svojega truda. Premestitve po službeni potrebi se sicer ne izvršujejo v takem številu kot v preteklih letih, vendar izkazuje naša zaščita tudi v tem letu 25 premestitev po službeni potrebi, 1. novembra je bilo objavljenih 17. Že pred izvedbo teh premestitev je sekcia storila vse, da jih prepreči, žal, brez uspeha. Za vsak primer je vodstvo organizacije pokrenilo vse, tako pri kr. banski upravi, ministrstvu prosvete in drugod ustno in pismeno. Po izvršitvi premestitev je zopet vsestransko intervenirala za popravilo istih, žal, do sedaj še brez uspeha. Številne so prošnje, ki jih vlagajo posamezniki po službeni potrebi premestitvi učitelji in učiteljice za premestitev v drug kraj. Teh prošnje je prejela sekcia v tem letu 26. Od teh je bilo ugodno rešenih 6. Poleg tega so bili predloženi prosvetni oblački seznama vseh nerešenih zaščitnih primerov, katerih število je 79, med temi še vedno 25 ločenih družin. Poleg ustnih intervencij na banski upravi in drugod, je bil 14. oktobra 1939, sprejet pri g. ministru prosvete in pri g. načelniku za osnovne šole, predsednik sekcije tov. Kumelj, Obema je izročil tudi pismeno predstavo glede prosvetne personalne politike v naši banovini. Ta elaborat obsega: načela za vodenje personalne politike v dravski banovini, ki so našeta v posebnem pismu g. ministru in g. načelniku. Temu pismu so bile priložene naslednje priloge: seznam potrebnih korektur premeščenih učiteljev, seznam socialnih in drugih težkih premestitev, seznam v času pred, med in zaradi volitev premeščenih učiteljev, seznam brez disciplinarne preiskave odpuščenih učiteljev, seznam za premestitev po službeni potrebi predlaganih učiteljev, razpisi službenih mest, markanten primer za zbiranje uradnih podatkov o učitelju, prepis pisma g. banu dravske banovine, napredovanja, kontraktualni učitelji in učitelji dnevnika, učiteljice ženskih ročnih del. Vodstvo sekcije je nadalje o vsaki prijavljeni neupravičeni postaviti ali razrešitvi šol. upravitelja intervenirala pri prosv. oddelku. Navedeno jasno kaže, da je zaščita članstva eno glavnih del organizacije. Na zahteve korektur bo vodstvo sekcije vztrajalo tudi nadalje in iskalo novih potoč in sredstev. Uspeh vsega njenega dela pa zavisi od raznih činiteljev, zato tudi uspeh ni zadovoljiv. Zboljšanje personalne prosvetne politike bi bil prvi ukrep, ki bi prinesel učiteljstvu zadovoljstvo. Vero v to nam daje vedno novega poguma, naše strnjene vrste pa oporo pri tem težkem, odgovornem, a, žal, za enkrat skoraj neuspešnem delu. V zvezi s tem je tudi brzojavka, ki jo je prečital tov. predsednik in je bila poslana g. ministru prosvete, da se objavljene premestitve po službeni potrebi ne izvedejo.

Napredovanja. Slabe materialne razmere učiteljstva, ogromno število nerešenih prošnje za napredovanje, krivice in zapostavljanja, ki so se vsa zadnja leta vršila pri izvrševanju napredovanj, nujno narekujejo, da se to vprašanje čimprej reši. Vodstvo sekcije se je trudilo, da bi se to vprašanje rešilo in bi bile čimprej rešene vse prošnje za napredovanje, ki ležijo pri ministrstvu prosvete. G. minister prosvete je tov. predsedniku izjavil, da je dal nalog za napredovanje 300 pripravnikov. Na merodajnih mestih smo v tem pogledu iznesli naslednje zahteve: 1. Ker so v obstoječih razmerah napredovanja edina možnost za izboljšanje težkega materialnega položaja učiteljstva in ker so sredstva državnega proračuna za njihovo nadaljnjo izvršitev že izčrpana, prosimo, da zahteva g. minister prosvete zadostne naknadne izredne kredite. 2. Iz napredovanj naj se izločijo vse protekcije in vsa zapostavljanja, zaradi katerih je učiteljstvo dravske banovine toliko trpelo. Izvršujejo naj se dosledno po rangnih listah. 3. V najtežjem položaju od vseh učiteljev so učitelji pripravniki. Po več let so morali v brezposelnosti čakati na sprejem v državno službo. V tej dobi so se mnogi od njih zadovolžili in morajo sedaj od svojih nezadostnih prejemkov plačevati še na dolg. Zato dobesedno stradajo in zdravstveno propadajo. Krediti za izvedbo napredovanj naj se zato v prvi vrsti porabijo za prevedbo učiteljev pripravnikov, ker je njihov položaj najtežji. 4. Napredovanja naj se čimbolj pospešijo.

Razpisi prostih učiteljskih mest. Prosili smo merodajne oblasti, da je neobhodno potrebno, da dobi s pravočasno objavo prostih učiteljskih mest prav vse učiteljstvo možnost konkurence. Letos so vzbudili razpisi prostih učiteljskih mest med učiteljstvom upravičeno kritiko in odpor. Razpisanih je bilo vsega 180 mest, od tega 31 moških, 79 ženskih in 70 mešanih. Vsa ta mesta so bila z malimi izjemami slabša in najslabša tako, da za učitelje starše in starejše učitelje niso prišla v poštev. Poleg tega pa se je zgodilo še to, da so bila par dni po objavi razpisa objavljene učiteljske premestitve, ki so pokazale, da so kolikor toliko primerna razpisana mesta že oddana. Oddana pa so bila, ne da bi bila razpisana vsa: boljša mesta: 4 mesta v Ljubljani, 1 mesto v Celju, 1 mesto v Domžalah. Razpisi sami, z ozirom na število in kvaliteto razpisanih mest, so rodili v učiteljskih vrstah nejevoljo in odpor, ki se je še povečal, ko se je pokazalo, da je bilo v mesecu septembru zopet brez razpisa oddanih 34 najboljših mest, od teh 14

v Ljubljani, 3 v neposredni okolici Ljubljane, 2 v Mariboru, 2 v Ptujju itd.

Kontraktualni učitelji in učitelji dnevnika — nostrifikacija izpitov in sprejem v državno službo. Na merodajnih mestih smo iznesli o tem vprašanju naslednje: v dravski banovini je še vedno 22 učiteljev in učiteljic (3 so med tem časom že nameščeni), eden od teh v vardarsko banovino, ki čakajo deloma v kontraktualni in dnevnikaški učiteljski službi, deloma pa brez zaposlitve in brez sredstev na sprejem v redno drž. učiteljsko službo in s tem na ureditev svojega težkega materialnega in pravnega položaja. Poedinci čakajo na ureditev svojega položaja že 6 let. Povsod smo poudarjali, da bi bilo potrebno za končno ureditev njihovega položaja ukreniti naslednje: 1. da g. minister prosvete odredi v smislu § 124., odst. 51., finančnega zakona za leto 1939/40., da se pripuste v mesecu januarju 1940. k dopolnilnemu učit. diplomskemu izpitu. Za ureditev tega izjemnega roka v zakonu o učiteljskih šolah ni nobene ovire. 2. Da se takoj po položeno dopolnilnem učit. diplomskem izpitu v smislu § 44./8. finančnega zakona za 1939/40. sprejmejo v redno drž. učit. službo. 3. Da se jim vštejejo vsa leta in da se pospeši sprejem onih, ki izpolnjujejo vse pogoje.

4. t. m. je bil pri upravnem in nadzornem odboru sprejet sklep, da pojde radi intervencij v tem vprašanju tov. predsednik drugi teden v Beograd. Pojavile so se namreč nove težkoče, ki jih more odpraviti le tisti, ki pozna ves problem.

Učiteljice žen. ročnih del. Tudi za ureditev tega vprašanja je sekcia zastavila vse sile. Kljub temu, da je njihovo znanje načelno že razvrščeno po določilih § 301. U. Z., zahtevamo, da se njihovo znanje razvrsti po § 347. U. Z., ker s tem bo tudi njihov položaj v formalnem pogledu urejen. Ta predlog smo stavili tudi za finančni zakon 1940/41.

Finančni zakon 1940/41. Vodstvo organizacije pripravlja skupaj z odseki, posebno s šolsko upravnim odsekom, predlog za finančni zakon 1940/41. V ta predlog so vnešene vse naše neizpolnjene zahteve iz prejšnjih let, kakor tudi one, ki so se pojavile v zadnjem času.

Načelne zadeve. Vodstvo sekcije je obravnavalo v letošnjem poslovnem letu naslednje načelne zadeve: Laharnar Ivan, šol. upr. v Blejski Dobravi, ureditev položaja. Ta zadeva teče že več let in je končno vendar ugodno rešena ter bo tov. Laharnar dobil izplačano vsoto nazaj. Rakoci Ivan, šol. upr. v Gomilici, osebna doklada — tožba na drž. svet. Zadeva je v teku, kakor tudi zadeva tov. Bučarja iz Trbovelj. Z rešitvijo teh zadev bodo rešeni vsi primeri odmere osebne doklade o priliki upokojitve. O uspehu bomo takoj obvestili sreska društva in objavili v »Učit. tovarišu«, da bodo lahko vsi prizadeti pokrenili tudi zase potrebno akcijo. Sekcija je v tej dobi izdelala več ugovorov radi stanarine z neučitelji poročenih učiteljic. Naša navodila so bila pravilna in tudi naša trditve, da pripada prizadetim stanarina tudi za nazaj. En primer je že ugodno rešen in je prizadeta tovarišica dobila stanarino že izplačano. V zadnji dobi smo poslali sreskim društvom navodila za one učitelje, ki so bili preko treh mesecev dodeljeni izven kraja službovanja. Zadeva teče, banska uprava zahteva, da priložijo prizadeti tolmačenje finančnega ministrstva. Z ozirom na to, ker je le malo takih primerov, prosimo sreska društva, da sporočijo prizadetim, naj nas obvestijo, če potrebujejo pojasnila min. financ, nakar ga bomo takoj dostavili. Razumljivo pa je, da velja to le za one, ki so bili dodeljeni iz nižjega v višji draginski razred. Pod načelne zadeve pa spadajo tudi druge zadeve, ki jih naštevamo v posebnih poglavjih in so podrobno obravložena.

Učiteljski novinci — sprejem v drž. službo. V zadnji dobi je bilo nameščenih 158 učit. abiturientov. Tako je ostalo brezposelnih še 50. Posebej je bilo nameščenih 19 učit. abiturientov in 1 kontraktualni učitelj v vardarsko banovino in 11 dnevnikašev v dravsko banovino. Pri prosvetnih oblasteh smo iznesli pomislek glede postavitve moških abiturientov izven mej dravske banovine. Po sedanjem stanju bo v najbližji bodočnosti primanjkovalo učiteljstva za dravsko banovino in je s to namestitvijo 20 moči v vardarski banovini nastala občutna škoda za našo ožjo domovino. Na merodajnih mestih so nam sporočili, naj imenovani zaprosijo za premestitev v dravsko banovino, te namestitve so se pa morale izvršiti, ker so bili za vardarsko banovino na razpolago krediti. Iz gornjih podatkov je razvidno, da bo v najkrajšem času prestalo biti aktualno vprašanje brezposelnih učit. abiturientov. Organizacija bo vso skrb posvetila učiteljskemu naraščanju, za katerega v dobi brezposelnosti učit. abit. ni mogla posvečati toliko skrbi.

Disciplinsko sodišče. Naprosili smo, naj bi se prizadeti sproti obveščali, če je zadeva staviljena z dnevnega reda, in v kakšnem stanju se nahaja. Z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da je disciplinsko sodišče upoštevalo naše želje in obvešča prizadete.

Dostava dekretov o napredovanjih. Že v poglavju napredovanja sem navedel naše stališče in naše delo v tem vprašanju. Posredovali smo pri merodajnih faktorjih, naj se pospeši dostava dekretov o napredovanjih. Intervencija je uspešla in so v zadnjem času dospeli številni dekreti na kr. bansko upravo, ki jih bo takoj odpremila dalje. Pri tem naj ponovno omenim, da smo največ dela posvetili učiteljem pripravnikom in onim, ki čakajo pred upokojitvijo na V. pol. skupino.

Akontacija na pokojnine. V zadnjem času so bile akontacije na pokojnine ustavljene. S tem so bili zelo prizadeti številni tovariši,

ki čakajo brez sredstev na izplačilo pokojnine. Na intervencijo nam je bilo sporočeno, da vlada pri ministrstvu pripravljenost v bodoče izplačevati akontacije na pokojnine.

Ureditev šolstva — učni načrti in drugo. Tudi temu vprašanju posveča sekcia vso pozornost. Ni nam znano, v koliko se bodo ti posli prenesli iz centrale na poedine banovine. Čim bodo znane podrobnosti, bo sekcia po konzultaciji svojih članov in svojih edinic posredovala, da se upoštevajo in izpolnijo zahteve učiteljstva za dobrobit šolstva, naroda in prosvete.

Razne zadeve. Nameravano ekskurzijo v mesecu juliju v Bolgarijo smo morali odpovedati, ker se je odjavilo veliko število udeležencev, ki so se priključili ekskurziji jugoslov. bolg. lige. Posredovali smo, da se učiteljstvu ne odtgnejo zneski za nabavo plinskih mask. **Mladinska matica** je zaprosila, da se odobri kot pomožna učna knjiga »Iz starih in novih časov«. Prošnja je bila zavrnjena.

Odsek za nabavo čitank je imel posvet, na katerem je dokončno uredil IV. čitanko. Seznami članstva. Prosimo sreska društva, naj nemudoma sestavijo in pošljejo sekciji sezname članstva, ki jih nujno potrebujemo za končno ureditev stanja članstva.

Aktivizacija članstva. O tem vprašanju bomo razpravljali v posebni točki, vendar pa opozarjam na lanske točne sklepe, ko je bilo sklenjeno, da se pokrene akcija za pridobitev članstva, za dvig naročnikov Mlad. matice in za zbiranje podatkov o življenjskem standardu.

Predsednik sekcije tov. Kumelj se je udeležil zborovanja sres. društva v Kozjem, ki se pa žal ni vršilo. Prosimo v bodoče, da sreska društva pravočasno obvestijo vodstvo sekcije, če bi kako zborovanje odpadlo.

Sekcija je sodelovala pri sprejemu učiteljstva iz Borova, tov. predsednik pa v častnem odboru za razstavo bolgarske knjige. — Pohvalno moram omeniti vzorno poročilo o občnem zboru, ki ga je poslalo sresko društvo Murska Sobota, in poročilo o neorganiziranem učiteljstvu, ki ga je poslalo sresko društvo Kočevje.

Sekcija je doslej prejela in odposlala ca. 600 dopisov in 15 okrožnic. Med temi pa niso vštete vloge, ki gredo pod isto številko na razne naslove.

Uredništvo »Popotnika« je prevzel tov. Vranc, ki je svoje delo pričel z veliko vnamo. Popotnik bi moral iziti že koncem preteklega meseca, a je to bilo iz tehničnih razlogov nemogoče. Ugotoviti moramo, da v tem primeru ne zadene krivda tov. urednika, ki je radi tega, da pospeši ekspedicio, prišel dvakrat v Ljubljano.

Na predlog tov. Jožeta Župančiča in tov. Pavliča je bil sprejet sklep, da se predloži merodajnim čimteljem posebna predstava z zahtevo po zvišanju prejemkov in utemeljitvijo z naraščanjem draginje. V tej predstavi naj se opozori tudi na neupravičeno navijanje cen. Obširnejša je bila debata o učiteljih - pripravnikih in njihovem sodelovanju v organizaciji. Tov. tajnik je sporočil sklepe upravnega odbora, ki se glasijo:

1. V »Učit. tovarišu« se otvori posebna rubrika, v kateri naj priobčujejo učitelji - pripravniki članke, ki bodo prikazovali položaj učiteljev - pripravnikov, njihove težnje in zahteve.

2. Eno prihodnjih števil »Učit. tovariša« bomo posvetili učiteljem, ki so vstopili v učiteljsko službo in še niso v naših vrstah.

3. Sekcija bo poslala sreskim društvom posebno okrožnico s popisom dela za učitelje - pripravnike. Sreska društva naj poročajo sekciji o udeleževanju pripravnikov v učiteljski organizaciji. Tov. predsednik poroča o delu organizacije za učitelje - pripravnike ter navaja, da se je problem napredovanja pripravnikov pojavil šele v zadnji dobi. V prejšnjih letih ta problem ni obstojal, ker so bile namestitve zelo redke in je čakalo na namestitve nad 500 abiturientov. Sedaj posveča sekcia temu vprašanju vso pažnjo. Tov. Ledišek navaja tudi druge vzroke za to, da se učitelji - pripravniki ne udeležujejo v organizaciji. Predvsem apelira na navzoče, naj omogočijo mlajšim učiteljem, da se aktivno udeležujejo v organizaciji tako z nastopanjem na zborovanjih, kakor tudi z zastopstvom sreskih društev na raznih skupščinah in posvetovanjih.

Tov. tajnik je prečital načelno stališče k resoluciji Kmetijske zbornice, ki sta ga na svoji seji sprejela upravni in nadzorni odbor in se glasi:

NAŠE NAČELNO STALIŠČE K RESOLUCIJI KMETIJSKE ZBORNICE

Pod naslovom »Za boljše šolstvo« je združila Kmetijska zbornica na svojem zasedanju dne 3. in 4. januarja t. l. niz aktualnih zahtev, nanašajočih se na preosnovo didaktičnih in organizatoričnih temeljev našega ljudskega šolstva.

Kmetijska zbornica je pristopila k temu važnemu vprašanju edino s kmetijskega stališča, zato je resolucija morala izzveneti enostransko in nepopolno.

Vsaka enostranost je pa nevarna in škodljiva prav zaradi delne resnice, ki jo zastopa in ki ji daje videz nujnosti in objektivnosti.

Ne da bi hoteli odrekati Kmetijski zbornici pravice in dolžnosti, da tudi ona posega v res aktualno šolsko vprašanje ter prispeva tako s svojega stališča k boljši organizaciji in globlji življenjskosti naše ljudske šole, smatramo vendar za svojo dolžnost, predložiti slovenski javnosti svoje načelne poglede na to zgolj formalno stran obravnavanega vprašanja.

Slovensko učiteljstvo pozdravlja sleherno stremljenje, ki gre za izboljšanjem in za demo-

kratizacijo našega šolstva. Toda prav s tega vidika je nujno potrebno, da se pritegnejo in zaslišijo mnenja vseh slojev prebivalstva, ker so na ljudski šoli, tej za vse obvezni elementarni vzgojni in izobraževalni ustanovi, zainteresirani prav vsi.

Iz tega demokratičnega razloga, katerega se pridružujemo z neizprosno nujnostjo tudi vsi sodobni mladinoslovni izsledki, mora ostati ljudska šola splošna vzgojevalnica in izobraževalnica, kjer ne smejo uveljavljati posamezni gospodarski sloji svojih posebnih zahtev. V kolikor je za vzgojni in splošno izobraževalni pouk potrebno črpati učno snov iz domačega okoliša, je prepustiti odločitev pedagogom in ne strokovnjakom ali zastopstvom gospodarskih slojev. Le s tega vidika je treba obravnavati tudi zahteve, ki se nanašajo na preosnovo učnega načrta za učiteljske šole. Ne glede na to, da je Slovenija že davno izgubila svoj izrazito kmetijski značaj in ne more biti zato kmetijstvo prevladujoč predmet na slovenskih učiteljskih, ne smemo prezreti dejstva, da mora posredovati ljudska šola — čeprav v kmetijskih okoliših pretežno na osnovi kmetijskega življenja in gospodarstva — vendarle v prvi vrsti splošno formalno izobrazbo, kolikrška je možna na tej stopnji otroške starosti. Če naj izobrazuje učiteljske sploh kake strokovnjake, morajo biti to zgolj pedagogi in metodiki in samo to edino nalogo ima učiteljske. Zato gre prva beseda tudi pri reformi učiteljske mladinoslovce in pedagogom. To je tudi z demokratičnega vidika edino pravilno in pravično načelno stališče.

Poudariti moramo, da brez demokratizacije vsega javnega življenja ni mogoče demokratizirati samo eno panogo.

Vsa ta vprašanja vzdrževanja šol in pa vprašanja pravnega, gmojnega in socialnega značaja učiteljstva ter njegovega izvenšolskega dela so pa take narave in toliko obsega, da zahtevajo nujno obširnega razpravljanja. Zato bodo naša glasila v bodočih mesecih intenzivno posvečala tem vprašanjem vso pozornost, da bo slovenska javnost imela priliko slišati vse argumente, ki prihajajo v poštev pri njihovem reševanju.

Načelno stališče je bilo soglasno sprejeto z dostavkom tov. Hudalesa o demokratizaciji vsega javnega življenja. Celotno tajniško poročilo je bilo soglasno sprejeto.

BLAGAJNIKOVO POROČILO

Blagajniško poročilo, kakor sledi, je podal sekcijiski blagajnik tov. Rado Grum.

Blagajniško poslovanje se giblje v okviru odobrenega proračuna in je vsako številično poročilo danes po preteku dveh mesecev, ko smo šele v početku dela, brezpomembno in niti ne informativno.

Svoje poročilo hočem zaradi tega omejiti zgolj na sreska društva, katerim moramo z ozirom na redno in točno poslovanje posvečati vso svojo pozornost.

V prvi vrsti moram ugotoviti, da se večina blagajnikov ne drži pravilnika o blagajniškem poslovanju. Tako ni na nekaterih šolah poverjenikov, ki bi pobirali vsak mesec članarino in jo oddajali društvu blagajniku. Dalje ne plačujejo člani članarine mesečno vnaprej, kar je velika ovira brezhibnemu poslovanju in istočasno posledica članskih in društvenih dolgov, ki nastajajo z naknadnim plačevanjem.

Mesečnih prijav ne pošiljajo blagajniki sekciji v določenem roku, kar ustvarja zopet nered v pošiljanju stanovskih listov, s tem pa nezadovoljstvo članov napram sekcijiski upravi in nepotrebne reklamacije.

Šest društev še ni poslalo mesečnih prijav.

Isto je s članskimi seznamami. Te bi morala društva dostaviti sekciji najkasneje do konca meseca septembra, a jih žalibog še danes mnogo pogrešamo. Tako nima sekcia članskih seznamov kljub opozorilom v »Učit. tovarišu« še od devetih sreskih društev.

Tudi v tem primeru je že skrajni čas, da zadoste ta društva svojim stanovskim obveznostim.

Pri tej priliki naj pripomnimo, da vrši letos sekcia revizijo vsega včlanjenega učiteljstva, in sicer na podlagi članskih seznamov in mesečnih prijav. Na ta način hoče sekcia kontrolirati svojo člansko kartoteko in istočasno članski indeks, da ne bo v bodoče nobenih medsebojnih nesporazumljenj in mogoče nevednosti. Do sedaj je tako urejenih že 23 društev.

Sreska društva končno prosimo, da dostavljajo sekciji redno in točno mesečne prijave, da takoj pošljejo članske sezname in da vsako najmanjšo spremembo članstva sporoče sekcijiski upravi. Na ta način bo medsebojno poslovanje v redu in zadovoljivo.

Preidem nato k finančnemu vprašanju društev in sekcije.

Zadnja banovinska skupščina je sklenila z ozirom na znatne zaostanke v članarini, ki jo dolgujejo nekatera društva sekciji, da vodi sekcia te dolgove v letošnjem šolskem letu separirano kot »stare dolgove«. Ta sklep sekcija tudi izvršuje, v kolikor ji je možnost dana, ne drže pa se tega sklepa društva in le v redkih primerih reagirajo na ta sklep ter na zadevno okrožnico, ki jo je izdala sekcia.

Tov. Debeljak navaja težkoče, ki so v zvezi s sestavo članskih seznamov.

Tov. Ivanjšič apelira na navzoče, da pojasnijo članstvu, naj ob premestitvi ostane v starem sreskem društvu še dotični mesec in naj se prijavi novemu sreskemu društvu šele s prihodnjim mesecem. Tov. tajnik navaja, da je delo zaostalo tudi radi tega, ker so bili mnogi predsedniki poklicani na orožne vaje.

UREDNIKOVO POROČILO

Poročilo o »Učit. tovarišu« je podal urednik tov. Vekoslav Mlekuž. Naprosil je navzoče, naj mu sporočijo svoje mnenje in svoje predloge za nadaljnje urejanje »Učit. tovariša«. Tov. Hudales pohvalno omenja in pozdravlja polemiko v »Učit. tovarišu«, ki se je sprožila radi postopanja slovenske delegacije in glavni skupščini. Ugotavlja, da moramo posvetiti v stanovskem glasilu največ prostora avtokritiki. Tov. predsednik Kumelj ugotavlja, da je »Učit. tovariš« organ učiteljske organizacije in ne vodstva sekcije. Vsakomur je dana prilika, da v stanovskem glasilu objavi svoje mnenje. Pogoji za to je seveda dostojen ton in upoštevanje »prilike«, v katerih živimo. Z objavo kritik ne kažemo svoje slabosti, temveč svojo moč.

Poročilo urednika »Učit. tovariša« je bilo soglasno sprejeto. Ob koncu je tov. urednik izrazil prošnjo na navzoče, da pojasnijo svojemu članstvu vzroke, ki dovedejo do tega, da nekateri članki ne morejo iziti v obliki, ki bi je želel pisec. Temu ni kriv on, temveč drugi činitelji.

IZPREMEMBA PRAVIL

O izpremembi pravil in reorganizaciji združenja je poročal predsednik tov. Kumelj. Iz njegovih izjavanj je bilo posneti, da moramo biti že danes pripravljeni na izpremembe v notranji ureditvi države, ki bi vplivale tudi na našo organizacijo. Ugotavlja, da nimamo nikakega namena razbijati dosedanje organizacije, temveč delamo samo z vidika, ker hočemo biti pripravljeni v okviru sedanje organizacije za prilagoditev razmeram. Naše delo je zgolj konstruktivne narave. Sreska društva naj razmišljajo o tem. Tov. predsednik je po sklepu skupne seje upravnega in nadzornega odbora iznesel tri točke, po katerih bi bilo mogoče reorganizirati naše združenje. Za enkrat bodo sreska društva o tem obveščena še s posebno okrožnico, ki bo izdana po seji upravnega odbora v Beogradu, v kateri bodo dobila navodila glede dela na tem vprašanju. K temu vprašanju je zelo obširno govoril predsednik sreskega društva Celje tov. Franjo Roš, poudarjajoč, da se članstvo sreskega društva Celje povsem strinja z izjavami tov. predsednika Kumlja. Tudi on je poudaril željo, naj se reorganizacija izvrši v okviru sedanje organizacije. Sekcije so že doslej imele svojo avtonomijo, ki jo bo treba le še razširiti. Nadalje je poudarjal, da je bil korak hrvatskega učiteljstva skladen s politiko hrvatskega naroda, in zato želi, naj bi se v naših glasilih ne objavljale kritike, ki žalijo Hrvate. Prepričan je, da se bo našel način, ki bo vezal posamezne organizacije jugoslovanskega učiteljstva. Reorganizacija naj se izvrši povsem legalno, ker ne moremo še podreti starega, dokler nimamo novega združenja. Vsi zaupamo predsedniku tov. Ivanu Dimniku in tudi srbskemu učiteljstvu, pri katerem smo vedno uživali vse zaupanje in vso oporo. Želimo samo, da najdemo tudi v bodoče, kakor doslej, to tudi pri hrvatskih učiteljih, na katere naš veže dolgoletno složno skupno delo v dobrobit učiteljskega stanu. Ugotavlja, da je treba dati sreskim društvom v novih pravilih še več avtonomije. S tem bodo sreska društva aktivizirana z ozirom na večjo odgovornost, ki jo bodo morala nositi. Organizacija pa naj v bodoče veže naše delo in daje enotno smer. Vse pa naj se izvrši na demokratični osnovi. Prepričan je, da bomo v prihodnjem letu lahko izvršili reorganizacijo združenja v sporazumu s srbskim in hrvatskim učiteljstvom. Ponovno poudarja in apelira na sreska društva, naj se v ničemer ne prenačijo in naj izvršijo vse le v okviru dejstev in potreb. Izvajanja tov. Roša so bila sprejeta z velikim odobravanjem. K temu vprašanju so govorili še tov. Lulik, tov. Ledinek, ki je poudarjal demokratizacijo v udruženju, tov. Župančič Jože, tov. Hudales Oskar in tov. Pavlič Ivo. S tem je bila debata o tem vprašanju izčrpana in so bile soglasno sprejete glavne smernice, ki jih je v imenu upravnega in nadzornega odbora podal tov. predsednik.

AKTIVIZACIJA ČLANSTVA

Načrt za poživitev dela v organizaciji se glasi:

1. Odbori sreskih učiteljskih društev naj pritegnejo k delu čim več članov in članic. Za poedina aktualna vprašanja naj pritegnejo v odbor ali pa samo k sejam sposobne in delavoljne člane, ki naj prevzamejo o teh vprašanjih referat za zborovanja. Naj se da možnost, da nastopa na zborovanju čim več članov, v prvi vrsti poverjeniki za razne učiteljske ustanove, s kratkimi in izčrpnimi referati.

2. Zlasti naj se potrudijo, da pritegnejo k delu čim več mladih članov. Posebno naj se brigajo za učiteljske pripravnike. Eden ali pa dva mlada člana bodita v vsakem odboru sreskega društva. Referate in koreferate na zborovanjih naj prevzamejo tudi pripravniki.
3. Vsak odbor sreskega društva naj si napravi v začetku vsakega upravnega leta točen načrt za svoje delo, ki ne sme biti prepuščeno slučaju. Ze v začetku leta naj se določi vrste teh predavanj. Če je le mogoče, naj prevzamejo predavanje učitelji - člani tega društva. Le v res nujnih primerih naj se naprošajo predavatelji iz sosednjih sreskih društev ali drugi. Predavanja naj bodo aktualna in kvalitativno na višku, potem bo udeležba na zborovanjih dobra.

4. Velika skupna manifestacijska zborovanja naj se vršijo le ob posebnih prilikah. Ta zborovanja so sicer važna, ker dvigajo moralno članstva in vzbujajo občutek moči in krepe zavest solidarnosti, vendar pa ne vzgajajo članstva k aktivnosti. Za navajanje članstva k sodelovanju služijo lahko le društvena zborovanja, ki prinašajo glede na delo lahko vse drugačne rezultate, kot skupna. Društve-

na zborovanja naj se v poletnem času po možnosti prirede v raznih krajih.

5. Sekcija sama bo storila kar koli bo mogla, da bo pritegnila k delu čim več članov. Predvsem bo skrbela za pritegnitev učiteljskih pripravnikov. Zato bo odprla v »Učit. tovarišu« posebno rubriko, v kateri bodo imeli prostor pripravniki. Ti naj v stanovskem glasilu sami pišejo o svojem položaju. Posebno važno je, da opišejo svoj življenjski položaj v raznih krajih z ozirom na njih gmotno stanje.

6. Na vse upravne odbore sreskih društev, v katerih je letos mnogo izprememb, poslati pismen apel, da čim tesneje sodelujejo s sekcijo. Zlasti je potrebno:

- a) da točno poročajo o društvenih zborovanjih;

- b) da točno in brez odlašanja dostavljajo vse vloge članstva sekciji, oziroma, da jih v svojem delokrogu rešujejo;

- c) da pripravljajo za društvena zborovanja potrebne odgovore na vprašanja pravnega značaja, ki jih stavlja članstvo. Za vlaganje raznih vprašanj so nekatera sreska društva določila posebne skrinjice, v katere lahko vsakdo vrže nepodpisano vprašanje, napisano na list papirja. Ta vprašanja zbere društveni tajnik po zborovanju in odgovori nanje na prihodnjem zborovanju. Ta način obravnave raznih vprašanj se nam zdi zelo primeren, zato ga sreskim društvom priporočamo;

- č) da redno pošiljajo sekciji članske seznane in periodična poročila;

- d) da točno in brez odlaganja odgovarjajo na vsa vprašanja, ki jih nanje naslavlja sekcija;

- e) da v smislu sklepa banovinske skupščine javljajo sekciji vsa napredovanja, premetitve, postavitve šolskih upraviteljev, izpraznjena mesta, ki se izvrše v srezi in sporoče vsak primer poimensko posebej, in če obstoja proti izvršenemu ukrepu kak prigovor, kakšen in zakaj. Tudi v primerih, kjer ni prigovorov, je treba obvestiti sekcijo;

- f) vse slučaje netovariškega nastopanja in dokaze zanje, naj skrbno zbirajo in proti kršilec stanovske discipline postopajo po določilih stanovskih častnih razsodišč.

7. Za izvajanje potrebnega kontakta med sekcijo in društvu je treba agilnih in sposobnih društvenih tajnikov. Tajnikom bi bilo treba dati enotna navodila za opravljanje tajniških poslov. V to svrhu bi bil potreben sestanek društvenih tajnikov, da bi se z njimi vodstvo organizacije razgovorilo o delu in jim dalo potrebna navodila.

Uvaževanje in izvajanje gornjih predlogov bi prineslo po našem prepričanju v organizacijo novega življenja.

Načrt je bil kot sklep upravnega in nadzornega odbora soglasno sprejet.

DELOVNI NAČRT

Nadalje je predsedniški zbor obravnaval delovni načrt za poslovno dobo 1939./40. Ta načrt obsega:

V organizaciji

1. Izprememba pravil — reorganizacija združenja.
2. Aktivizacija članstva.
3. Vzgoja članstva za brezkompromisne borce na stanovskem programu. Čiščenje naših vrst. Izpolnjevanje obvez do pravil, poslovnikov in nadrejenih organizacijskih instanc.
4. Delo za razmah učiteljskih gospodarskih in socialnih ustanov — gospodarski dan.
5. Podpiranje organizacijskega, stanovskega, pedagoškega in mladinskega tiska:

- a) s propagando;
- b) s sodelovanjem;
- c) z dostavo poročil o organizacijskem delu.
6. Priprava in skrb za plodonosen potek društvenih zborovanj in določitev dobrih in aktualnih referatov in predavanj.
7. Publikacija naših teženj, predlogov in zahtev v javnosti.
8. Skrb za učiteljski naraščaj.

Naše zahteve

1. Stalnost.
2. Korekture premetitev, upokožitev, odpuštov, napredovanj in degradacij.
3. Zvišanje prejemkov — izenačenje prejemkov neporočenih s poročenimi. (Razne akcije sekcije in sreskih društev.)
4. Napredovanja:

- a) pripravniki;
- b) V. položajna skupina.
5. Kontraktualci — sprejem v državno službo in vštete let.
6. Učiteljice ženskih ročnih del — ureditev položaja.
7. Ureditev položaja šol. upraviteljem.
8. Razpisi in postavitve.
9. Zakon o uradnikih.
10. Zakon o ljudskih šolah.
11. Učni načrti.
12. Izpremembe uredbe o disciplinskem postopanju.

Tov. Hudales stavi z ozirom na točko 6. delovnega načrta predlog, naj odbori sreskih društev temeljito zaposlijo članstvo s študijem krajevnih razmer. Na osnovi zbrane gradiva o materialnih, socialnih in ekonomskih prilikah, v katerih živi naš narod, bo lahko zbrati principe, na katerih naj sloni delo slovenskega učiteljstva v šoli in izven nje. Ze na prvih sejah odborov sreskih društev naj se obravnava to vprašanje, kateremu naj sledi obravnava na zborovanjih sreskih društev. Predlog tov. Hudalesa je bil z odobravanjem sprejet.

Tov. Jože Župančič, predlaga, naj bi sekcija zbrala in sestavila seznam predavateljev. Tov. predsednik in tov. tajnik mu pojasnita, da je to sekcija skušala že storiti. Potrebno pa je, da v prvi vrsti predava na zborovanjih članstvo samo, ker se bo s tem pritegnilo k delu. Po teh pripombah je bil načrt dela soglasno sprejet.

Tov. tajnik izroči navzočim nov pravilnik odseka za obmejno in manjšinsko šol-

stvo, ki se je osnoval v skladu s sklepom banovinske skupščine.

Tov. Debeljak iznese vprašanje šolskih nalog. Tov. predsednik ga naprosi, naj sresko društvo sestavi predlog z utemeljitvijo, na kak bomo posredovali pri kr. banski upravi in ministrstvu prosvete. Tov. Vrhovec želi informacije, ali še obstoja sresko društvo Gornji grad, ki je sklenilo likvidirati. Tov. predsednik mu pojasni, da je zadevo uredil s tov. Hudalesom in bo sresko društvo še nadalje

SPOROČILO UREDNIŠTVA

Zaradi obširnosti poročila o predsedniškem zboru so tokrat morali izpasti vsi članki.

NEZASEDENA UČITELJSKA MESTA V SREZU MURSKA SOBOTA

Tišina 1 mesto (7 km od Murske Sobote). Bodonci 1 mesto (avtobusna zveza). Cankova 1 mesto (avtobusna zveza). Fiksinci 1 mesto (avtobusna zveza). Grlinci 1 mesto (avtobusna zveza). Kramarovi 1 mesto (avtobusna zveza, z lepim uprav. stanovanjem). Srdica 3 mesta (avtobusna zveza). Kruplinski 1 mesto (avtobusna zveza). Gornja Lendava 2 mesti (avtobusna zveza). Kuzma 4 mesta (z lepim uprav. stanovanjem). Dol. Slaveči 1 mesto. Vidonci 3 mesta (z lepim uprav. stanovanjem blizu železnice). Šulinci 1 mesto (z lepim uprav. stanovanjem blizu železnice). Budinci 1 mesto (blizu železnice). Domanjševci 1 mesto (blizu železnice). Zemanjci 1 mesto (blizu železnice). Fokovci 1 mesto (10 km od Murske Sobote). Vučja gomila 1 mesto (z lepim uprav. stanovanjem in gospodarstvom). Andrejci 1 mesto (blizu Murske Sobote). Prosenjakovi 1 mesto. Pertoča 1 mesto (avtobusna zveza). Kančevci 1 mesto (blizu Murske Sobote). Martjanci 1 mesto (3 km od Murske Sobote).

— Nova mladinska zbirka narodnih pesmi. Znani skladatelj Ivan Matetič-Ronjgov je zbral 128 dvoglasnih istrskih narodnih pesmi v zbirki »Čakavska — primorska pjevanka«, namenjena mladini vseh vrst šol. Skladatelj je znan naši javnosti po nekaterih pesmih (Čače moj, itd.), ki jih je izvajal Trboveljski Slavček na svojih koncertih v Ljubljani in drugod po Sloveniji. Šole, mladinski zbori in učiteljstvo, naroči to zbirko, ki bo izšla ob koncu tega meseca pri Učiteljskem pevskem zboru »Emil Adamič« v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I. Cena 35 din.

— Nepoučenost je pogosto kriva, da človek nevarno bolezen zanemari. Posledice so lahko usodne. Med zelo nevarne in močno razširjene bolezni spadajo one ušesa, nosa in grla. Koliko otrok, pa tudi odraslih, bi bilo obvarovanih smrti, če bi ljudje te bolezni poznali in če bi se pravočasno zatekli k zdravniku. Tako pa zahtevajo bolezni ušesa, nosa

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I »V Prekmurju manjka učiteljev« je naslov članku v »Večerniku« od 3. novembra, ki pravi med drugim: Te dni je v teku akcija za zasedbo nezasedenih učiteljskih mest v soboškem okraju. V tem pogledu se je obrnila sreska organizacija JUU na svojo centralo. Poleg tega bo še posebno odposlanstvo interveniralo na banovini. Opozorili bodo na stanje tudi ministrstvo prosvete. Kakšno je to stanje? Samo v soboškem okraju manjka 31 učiteljev. Nezasedena so mesta v krajih, ki bi zahtevali posebno skrb in nego v prosvetnem pogledu. Na nekaterih šolah manjka celo po več učiteljev. Rekord nosijo šole na skrajni tromeji. V Kuzmi manjkajo 4 učitelji, v Krđici 3, v Vidoncih 3 in v Gornji Lendavi 2. Enako pomanjkanje učiteljstva kot v soboškem okraju vlada tudi v lendavskem. Zato bodo verjetno začeli tudi tu akcijo za nastavitev novih moči.

— I Nova Pravda od 28. oktobra prinaša pod naslovom »Izobraženstvo« v svojem naslovnem članku med drugim tudi sledeča razmotrivanja: Pregledujemo seznam profesorjev

obstajalo. Tov. Hajnšek opozarja na težko stanje šolstva v Prekmurju, kjer primanjkuje 31 učnih moči, ter naproša sekcijo, da posreduje. Tov. Serajnik opozori navzoče, da je Učiteljska tiskarna izdala Jančičevo zgodovino v slikah, ki bo odličen pripomoček pri pouku, ter apelira na navzoče, da pridno segajo po njej.

S tem je bil dnevni red izčrpan, tov. predsednik se je zahvalil navzočim za temeljito sodelovanje in stvarno obravnavanje ter je zaključil predsedniški zbor.

in grla zlasti po kmetih leto za letom mnogo žrtev ali pa postanejo bolezni kronične in ljudje trpe vse življenje, ker niso bili o njih poučeni. Vodnikova družba hoče našemu ljudstvu pomagati tudi v tem pogledu. Zato obsega njen letošnji knjižni dar tudi poučno knjigo o boleznih ušesa, nosa in grla. Knjigo je napisal zdravnik-specialist za te bolezni, dr. Janko Hafner. V njej najde lajk vse, kar mora vedeti o teh nevarnih boleznih. Vse, ki ljubijo lepe in poučne knjige, vabi Vodnikova družba k pristopu med svoje člane. Včlanite se še danes pri poverjeniku Vodnikove družbe v vašem kraju, ali pa direktno pri glavni pisarni družbe v Ljubljani, Knaflijeva 5. Ne odlašajte s prijavo! Opozorite na to poučno knjigo tudi svoje prijatelje in znance. Za borih 20 dinarjev dobite meseca decembra štiri lepe knjige, ki vam bodo krajšale dolge zimske večere.

KNJIZEVNO SPOROČILO

Vsem onim kulturnim delavcem, ki so podpisancu na njegovo prošnjo obljubili sodelovanje pri zbiranju spominov na svoje šolanje, pa tudi onim, ki so prejeli tozadevne prošnje, pa se še niso odločili za sodelovanje, sporočam tem potom, da je zadnji termin za pošiljanje prispevkov določen na 1. decembar t. l. — Iz črtic, ki so do sedaj došle podpisancu, je sklepali, da bo zbirka precej obširna in bi utegnila obsežati celo dva zvezka. Na razna vprašanja cenj. sodelavcev, oz. sodelavnic sporočam tudi, da naj zamišljeni spomini ne obsegajo samo pozitivne, marveč, če je taka dana, tudi negativno sodbo o šoli in njenih činiteljih. Na tak način se potem v šolski črtici laže zasluži ozadje tega ali onega dogodka v življenju posameznika. Iz tega sledi, da zbirka ne bo obsegala samo običajnih mičnih anekdot, marveč bo dala z opisi šolskega življenja tudi pobudo za razmišljanje vzgojnega dela, torej pobudo za razvojno gledanje dogodkov spominskih črtic.

V Središču ob Dravi dne 4. nov. 1939.

Anton Kosi

— Poročila se je tovarišica Hosnar Marija, učiteljica pri Sv. Bolfenu z gospodom Kerenčičem Jožetom, dipl. phil. iz Sv. Bolfenka pri Središču. — Mnogo sreče!

slovenske univerze in vidimo, da je zelo in zelo skromno število onih, ki so s svojim delom v najbližjem stiku z ljudstvom. Slovenska gledališča omejujejo svoje uveljavljanje na mesta, v počitnicah se tu pa tam nekatere gledališke družine pokažejo v večja podeželska naselja, kmečko in delavsko ljudstvo je tudi v tej kulturni panogi prepuščeno sebi. Umetnostne razstave na deželo ne pokukajo. Povprečen slovenski človek komaj ve, kaj je to likovna umetnost. Slovenski človek ne zna ceniti muzejev in raznih zbirk. Če analiziramo podrobno socialno in kulturno delo na deželi vidimo, da se morajo pod pritiskom prilik celo učitelji umikati v senco in v manj viden kot. Kulturno in socialno delo morajo opravljati preprosti ljudje, sami sebi prepuščeni. Včasih najdejo zatočišče v župnišču ali pri skritem posamezniku. Prišli smo tako daleč, da je kulturno in socialno delo strogo ločeno po političnih koristih in namenih, zato mnogi kulturnega in socialnega dela ne cenijo, ker se boje današnjih darov, ki jih tako socialno in kulturno delo prinaša.

opevati metlo. Tu pač planta Musa Pedestris, pritlična Modrica. Evo besedila:

Skupaj hodila sva sedemnajst let, zdaj pa ločila bova se spet.	Preveč mi ne vriskaj, da užival boš dni. Lahk' do zadnjega čakal na pokojnino boš ti.
---	--

Sedemnajst let! To dolgo pač ni. A stara postala sva jaz ino ti.	Pa tudi ne stokaj, saj dolgo ne bo, da ceker moj novi — vzame slovo.
---	---

Zdaj pa v hram te bom obesila, a nikdar na te ne bom pozabila.	Spet skupaj krevljala bova dosti še let — in se srčno smejala, če nama smeje se svet.
---	--

Zraven tebe v kotu metla stoji. Če kdo te napade, na pomoč prihi.	Gospo Straussovo bova pa vedno hvalila, kjer bova stala, koder hodila.
--	---

Le mirno počivaj, cekrček moj. Pokoj uživaj pa kakšno zapoj.	Saj, ceker neugnani, polnila te je, z veseljem in radostjo — al' pa tud' ne!
---	---

Anifares Čavok.
Priobčil dr. Anton Debeljak.

† Serafina Kovač

Rajni Ivan Kovač, višji revident drž. železnice, ki je tisti, ki je Zofko Kvedrovo nagovarjal, naj čita slovenske pesnike, kot Gregorčiča. S tem jo je nemara spravil na pot pisateljstva. Njegove stike z darovito Zofko sem omenil v »Sokolčiču« 1937. poleg prigodniškega soneta ob njegovi smrti. Zaslugu njegove žene, ki je preminula 30. oktobra 1939., pa je ta, da ni sežgala par Zofkinih pism na I. Kovača, temveč jih je meni poklonila za ponatisk. Kot bivša učiteljica se je zavedala, kak pomen ima avtorica »Hanke« za jugoslovensko književnost. Sedaj bi kazalo pogledati v njeni ostalini, ali ni morda še kaj slovstveno zanimive korespondence, vredne tiskarskega črnila. Poprej mogoče takih pism ni dovolj ocenila ali pa se ji ni zdelo primerno objaviti jih za živa. Toda urednicama Zofkine literarne zapuščine bi prav prišla slednja vrstica s tega področja.

Pokojna gospa Serafina ima morebiti sama kako literarno iver v svojih predalih. L. 1934. mi je namreč njen mož v gostilni pokazal šegave verze: slovo od doslužene rogože (cekarja). Tu ne bomo izpraševali, je li Rogoža upesnitve vreden junak, kakor si starokitajski lirik ni belil glave o tem, ali sme

—l Ne kvarite nam naše mladine! Pod tem naslovom prinaša »Gorenjce« od 28. oktobra tudi sledeče: Slovenski učitelji, vam je poverjena skrb za vzgojo našega narodnega naraščaja, zato ste dolžni vzgajati tako, kakor je vzgojen in usmerjen narod in kot to zahteva 90 % poštenih krščanskih Slovencev. — Kdor tega ne zna ali noče, naj izgine iz naših šol. Sredstev za vzgojo poštenega naroda ne bomo dajali za vzgojo moralnih propalic. — To ni prošnja, ampak zahteva slovenskih katoličanov, zahteva slovenskih staršev, zahteva vsega slovenskega naroda in končno tudi zahteva državnih interesov.

—l Za obmejno šolstvo. Po sklepu seje glavnega odbora Zveze trg. združenj v Mariboru naj bi vsako združenje prevzelo vsaj za eno obmejno šolo skrb, da bo deca te šole o božiču obdarovana. Zveza trg. združenj je v ta namen razposlala vsem združenjem obširna navodila. Odziv pri nekaterih združenjih je bil zelo razveseljen, pri nekaterih pa manj. Opozorjamo vsa združenja, da je namen vse akcije trgovstva za obmejne šole ta, da se že enkrat napravi konec očitkom, kakor da trgovci ne podpirajo zadosti nacionalnih društev in organizacij. Trgovci so v ta namen vedno dosti dajali. Ker pa so zbirale darove druge organizacije, je njim ostalo vse priznanje, trgovci za vse svoje darove pa niso dobili nič. Zato je akcija trgovstva v korist obmejne šolstva silno umestna. — »Trgovski list«, 27. oktobra.

Učiteljski pravnik

—š »Prizadeti B.« Meseca julija t. l. sem napredoval v IX. pol. skupino, a še do danes nisem prejel nobenega uradnega obvestila, niti plače IX. pol. skupine. Po mojem mi

povišica pripada že za mesec september, ker v penzijski fond gre razlika za avgust. Ali mi pripada povišek za vse mesece nazaj?

Odgovor! Da!

Naša gospodarska organizacija

SAMOPOMOČ UČITELJSKIH OTROK

Kljub številnim osebnim pozivom in objavam v »Učiteljskem tovarišu«, je odziv v to prekoristno zadrugo zelo malenkosten. Samopomoč učiteljskih otrok šteje danes okoli 200 zavarovancev. Izgovor o težkih časih ne drži. Vse naše gospodarske ustanove so nastale ravno zato, ker se je baval naš stan v preteklosti še z večjimi gmotnimi neprilikami, kot jih preživljamo danes mi. — Težke prilike v katerih živimo, so bile vzrok, da je bila oživotvorjena zamisel ustanovitve Samopomoči učiteljskih otrok.

Učitelji(ice) starši, izpolnite zato polno dolžnost do svojih otrok in prijavitelj jih k Samopomoči učiteljskih otrok, ki izplačuje v primeru zavarovančeve smrti posmrtnino njegovim zakonitim dedičem, v primeru doživljenjske polnoletnosti pa odpravnino zavarovanca samemu. Na ta način je preskrbljeno našim otrokom za doto, ki jim jo sami ne moremo dati.

Čim večje bo število zavarovancev, tem večje bodo tudi posmrtnine, oz. odpravnine. Naše stremljenje bodi, dvigniti Samopomoč učiteljskih otrok do one višine, na kateri je danes Učiteljska Samopomoč.

Samopomoč učiteljskih otrok sprejema vse zdrave učiteljske otroke od dovršenega 3. leta do dovršenega 18. leta starosti. Pišite po prijavnici na naslov: Samopomoč učiteljskih otrok, Ljubljana, Franciškanska ul. 6/I.

Mladinska mafica

—mm V 11. številki »Sodobnosti«, v kritiki Bevkovih »Legend«, pravi ocenjevalec Milan Šega, da so legende pri nas redkost in da v tekočem desetletju moremo zabeležiti poleg Bevkovih le še dva resnejša primera, Lovrenčičevo zbirko »Tiho življenje« (ki je izšlo v založbi M. M.) in pa Magajnovo Legendo o prevzetnem zidarju. Kritiki primerja nato Bevkove legende z Lovrenčičevimi.

V isti številki revije govori Stenkov o razstavi bolgarske knjige v Ljubljani in obžaluje, da ni bilo v prevodnem delu razstave tudi raznih revij, med temi »Našega roda« s številnimi prevodi iz bolgarskega jezika.

—mm Ob bolgarski razstavi v Ljubljani je priznala kritika, da je mladinski del razstave najbolj popoln. Ta del je pomagala izpopolniti tudi Mladinska mafica, ki je posodila za to razstavo okrog 300 izbranih bolgarskih mladinskih knjig.

—mm Za Miklavževe večere in božičnice ne pozabite naročiti iz naše založbe lepe slikanice! Poverjeniki prejmejo 25 % provizije.

—mm Iz uprave. Nekateri poverjeniki si odtrgujejo tudi od naročnine »Našega roda« po 25 %, čeprav je bilo jasno razloženo v okrožnici, da prejmejo 25 % provizije samo pri naročilu knjig iz zaloge, ki so bile navedene v priloženem seznamu. Ponavljamo to-

rej še enkrat: 25 % provizija ne velja pri naročilih za »Naš rod«. — Nekateri poverjeniki pišejo razne opombe tudi na tiste dele položnic, ki ostanejo pošti in jih uprava sploh ne prejme. Razume se, da nastanejo zato lahko zmede, ki ovirajo poslovanje uprave.

Se nekaj primerjave lanskih in letošnjih naročnikov:

Šola	lani	letos
Artiče	27	28
Begunje pri Lescah	47	34
Begunje pri Cerknici	19	3
Sv. Benedikt	15	19
Sv. Bolfenk pri Šr.	2	29
Borovnica pri Ljubljani	69	87
Braslovče	37	26
Breznica, p. Žir.	53	51
Brežice	94	93
Brežice, meščanska šola	23	32
Bukovščica, p. Selca	28	28
Celje, okol. deška	235	260
Celje, dekl. mešč. šola	37	47
Cesnjevec, p. Slov. B.	20	24
Dol. Logatec	88	73
Dovje, p. Mojstrana	100	84
Dramlje	20	30
Dupleje	20	24
Jesenice, mešč. šola	342	332

Štánovska organizacija JUU

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG bo zborovalo v soboto, 11. novembra 1939., v Mariboru — Narodni dom ob 9. uri. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo in dopisi, 2. O učnih načrtih, predava E. Vranc, 3. Naše gospodarske institucije: Učiteljska samopomoč, 4. Slučajnosti: vpraševalna skrinjica in sl. — Zeleti je, da bi bila vsa naša zborovanja živahna; nadaljujmo, kakor smo letos začeli. Pripravite vprašanja za skrinjico, ki bo visela ob vhodu. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V DOLNJI LENDAVI vabi na zborovanje, ki se bo vršilo dne 18. novembra ob pol 10. uri v ljudski šoli v Črenšovcih. Dnevni red: 1. Otvoritev in situacijsko poročilo, 2. Načrt in razdelitev dela, 3. Dopisi, 4. Proračun za tekoče poslovno leto, 5. Predavanje tov. Gumilarja o socialnem in kulturnem razvoju Prekmurja, 6. Predlogi in slučajnosti, Tovariši, ki še niso

člani učiteljskega društva, prav tako vabljeni. — Tovarišice! Ustanovile bomo odsek učiteljic. V njem bomo razpravljale o naših načrtih za izvenšolsko delo pozimi. Skrbele bomo tudi za našo izobrazbo v stvareh, ki nas najbolj zanimajo. Pogovorile se bomo tudi o svojih poklicnih težavah ter skušale druga drugo pomagati. Pridite na dan zborovanja ob 8. uri v Črenšovce. Pripeljite s seboj tudi novinke, da jih pritegnete k delu in pomagate pri začetniškem vzvičanju v poklic. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 18. novembra t. l., ob 10. uri dopoldne v ljudski šoli na Jesenicah. Dnevni red: 1. Otvoritev, 2. Predavanje tov. Kobilice: Področja učiteljevega dela, 3. Dopisi, 4. Poročila funkcionarjev, 5. Bolniško zavarovanje (tov. Razinger), 6. Slučajnosti. — Pričakujemo polnoštevilno udeležbo. Odbor.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 12. novembra, ob 17. uri predaval g. inž. Rado Lah: Kmetijsko knjigovodstvo in izboljšanje obrata.

—t Ivo Jančič: Naša zgodovina v slikah, I., II. in III. del, Svojevrsna in edinstvena knjiga, ki je prav vsaki šoli prepotrebna, ker je izvrstno ponazorilo zgodovine. Po vsej pravici spada v šolsko zbirko učil. Cena 65 din. Priporočila se vsem šolskim upraviteljem.

Novosti na knjižnem trgu

Debevec Boris:

Jančič Ivo:

Naša zgodovina v slikah

Ko smo v letih svobode poizkušali ustvariti šolo tako, da bi odgovarjala našim potrebam in da bi izšla iz naše sredine, smo morali iskati in seveda ob pomanjkanju tudi prirediti one tehnične pripomočke, ki so potrebni pri vsakem šolskem delu. Res je, da v svoji maloštevilnosti, kakor tudi v majhnem obsegu založniškega proizvajanja ni bilo večkrat misliti na take učbenike, kot si jih lahko privoščijo naši sosedje, ki so mogoče kulturno in nedvomno gospodarsko na višji stopnji, vendar smo morali stremeti za tem, da si izmed del, ki so potrebna mladini v ljudski šoli, izberemo ono, kar bi bilo najnujnejše, a po svoji vsebini, opremi in izdelavi nikakor ne bi zaostajalo za onim standardom, ki ga postavlja vsaka določena zgodovinska doba kulturnega razvoja. Pri tem ne bi smeli pozabiti na učiteljstvo, ki potrebuje pri izvajanju svojega nad vse odgovornega poklica, posebno ob njegovem vsestranskem, kar univerzalnem obsegu znanja, res dobrih, zanesljivih, na dostojni in sodobni znanstveni podlagi zasnovanih priročnikov. Kajti nihče ne more danes zahtevati, da bi učitelj ob tako globoko specializiranih znanstvenih panogah obvladal strokovnjo vsako izmed njih in bi bil kos slehernemu vprašanju posamezne stroke. Tu se dobro zavedamo, da je v večini vsak človek podkovan le v eni stroki in da sta bila znanstvena univerzalnost in enciklopedizem pri posameznem človeku možna samo ob začetni, primitivni stopnji splošnega znanstvenega razvoja.

Taki pogledi nas vodijo pri ocenjevanju knjige: Jančič Ivo: Naša zgodovina v slikah, ki jo je pred kratkim izdala Učiteljska tiskarna po predhodnem priporočilu pedagoškega literarnega odbora naše organizacije. Tu moramo posebej pohvalno omeniti Učiteljsko tiskarno, ki se ni strahla truda in stroškov, da bi omogočila izdajo takih potrebnih knjig, priročnikov in ostalih učnih pripomočkov. Priznati moramo, da je tako del v veliko korist šole, mladine in učiteljstva in da s tem to delo ne vrši misije samo v ožjem krogu šole, temveč tudi v celotnem kulturnem življenju našega naroda.

Preden preidem na podrobno oceno, preglejmo nekoliko pouk zgodovine same. Zgodovina kot znanost je ena najstarejših, ker že Grki, Rimljani so imeli odlične zgodovinarje, ki so še danes vzor točnemu in natančnemu poročevanju raznih dogodkov. Toda zgodovina ne more biti smoter, da je samo kronika pojavov, da bi razne dogodke le naštevala v zapovrstnem časovnem redu ter tako vnašala v celoten razvoj neko statiko, temveč zgodovina mora biti ona genetska znanost, ki točno označuje vso veliko dinamiko človeškega razvoja, ono pot, ki jo je človek v težnji za spoznanje vseh družabnih in prirodnih sil in zakonov prehodil do današnje stopnje. Zato ni zgodovina samo kronika političnih dogodkov, še manj letopis raznih vladarjev, temveč prava podoba delovnega razvoja človeštva na svoji poti k napredku in omiki. Tu moramo poudariti, da brez kulturno-gospodarsko-socialnega pregleda neke dobe ni možno izvajati prav nikakih zaključkov, še manj pa podati pravo zgodovinsko resnično podobo dobe, ki smo jo želeli opisati.

Takim osnovam se mora prilagoditi vsaka zgodovinska učna knjiga, vsak priročnik, ki hoče doseči svoj smoter, da ne bi bila zgodovina samo kronološki pregled posameznih iz celotnega razvoja nasilno iztrganih slik, ki trpe na golem dogmatičnem verbalizmu. Za našo mladino ljudske šole, ki tekem svojega telesnega in zlasti duševnega razvoja prehaja skozi več faz, je važno določiti, kakšne vrste zgodovinskega pouka so primerne posameznim razvojnim fazam. Začetna štiri šolska leta zahtevajo predvsem epično in novelo obliko zgodovinskega pouka, kjer se podajajo sicer zgodovinsko resnične, a močno epizirane dogodbe človeškega skupnostnega življenja, prehajamo v daljnjih letih od pripovedovalnega načina na pravi strokovno opisovalni, s temeljitim upoštevanjem razvojnih zakonitosti človeškega dela in ustvarjanja. Tako so potrebne za prva štiri leta (predvsem za 3. in 4. šolsko leto) globoko epizirane zgodovinske čitanke, ki se za daljnja leta tako izpremenijo, da se njih epika približa goli resničnosti, ki utira pot vedno temeljitejšemu miselnemu razlaganju in iskanju. Tu je potrebno, da učenci ono, kar hočemo, da si zapomnijo, tudi doživijo. Doživljaju je potreben predmet in tega mu lahko nakaže učitelj, da si nato učence sam najde prave poti za njegovo resnično izživetje. Takemu učiteljevemu delu je potrebna primerna ponazoritev, kajti doživljaj ob nepravem izživetju hitro splahni, toda ob primernih dražljajih (osnova: spomin) zopet z nezmanjšano silo zaživi v prvotno moč. Vsem tem zahtevam je težko ugoditi, toda ugotoviti moram, da je »Naša zgodovina« hotela podati prav ono, kar je najbolj potrebno pri navajanju učencev višje ljudske šole k samostojnemu kritičnemu presojanju posameznih zgodovinskih dogodkov in s tem pro- učevanju človeškega razvoja in njegovih zakonitosti. To nalogo je knjiga v marsičem izpolnila — četudi bi se nekatero poglavje dalo opisati z drugega vidika, zlasti kar se tiče določanja mejnih točk posameznim zgodovinskim dobam.

Po kratkem uvodnem poglavju sledi vsa zgodovinska tvarina, razdeljena na 122 skic in slik, razdeljenih na tri dele.

Prvi del obsega razvoj zgodovine od početka sveta do preseljevanja narodov (skupno 30 skic). Drugi del obsega razvoj splošne in naše zgodovine od preseljevanja do odkritij (skupno 52 skici). Tretji del pa podaja dobo od odkritij do sodobnih razmer (skupno 40 skic).

Ni naš namen, da bi v zaporednem redu ocenjevali vrednost vsake skice in jo točno ocenjevali s stališča, najsi bo zgodovinsko znanstvenega ali metodično didaktičnega, ker za to primanjkuje tako časa in prostora. Mnenja sem, da do danes še nismo imeli kaj podobnega pri nas in da so skoro vse skice zelo nazorne in z ozirom na samo tehniko risanja je možno učiteljem brez velikih težav podati isto skico na šolski tabli. Prav lepo bi se sedaj lahko vzporedno uporabljale pri učencih one zgodovinske sličice, ki jih je založila prav tako Učiteljska tiskarna in bi na ta način iz nekaterih skic lahko odpadle one slike, ki jih ni možno podati v shematični obliki na šolski tabli. Zato bo ta priročnik temeljito služil učiteljstvu v višji ljudski šoli pri ponazorovanju obdelane zgodovinske tvarine, posebno kot dobro sredstvo olajšave pri poznejšem ponavljanju iste.

Vsebinsko avtor ne obravnava samo pojavov splošno politične zgodovine, temveč se prav obširno peča s kulturno, socialno in gospodarsko strukturo dobe, ki jo opisuje. Zlasti so sijajne skice v prvem delu o postanku in razvoju zemlje in prirode v raznih geoloških vekih, ki jih do danes nikjer nisem našel tako zanimivo podane. Nato prehaja na stopnje človekovega ustvarjanja v prazgodovinski dobi in v starem veku s kronološkim pregledom, na politično zgodovino starih narodov s podajanjem zemljepisnih skic njihovih državnih tvorb in skic kulturnega življenja istih, končno pa poda v prvem delu še pregled družabnih oblik starega veka.

V drugem delu se nahajajo dobre zemljevidne skice o smerih preseljevanja narodov, posebej Slovanov, in pregled kulturnega življenja teh preseljujočih se narodov. Nato prehaja k naši naselitvi v današnjih pokrajinah, tujih političnih vplivih in prvih državnih tvorbah Južnih Slovanov. Manjka samo podrobna zemljevidna skica o naselitvi Slovencev in posameznih tokovih iste. Podane so nato oblike življenja v srednjem veku do odkritij, kronološki pregledi političnih tvorb, kulturno-socialnega življenja, kakor so tudi podani razni motivi narodnih ostalin. Na poslednjih 25 skicah drugega dela je podrobno označena slovenska, hrvaška in srbska politična in nekaj kulturne zgodovine od naselitve do reformacije.

V tretjem delu se vrsti pred nami ves novi vek. Začetkoma je zemljevid odkritij, nato zopet pregledi politične in kulturne zgodovine Južnih Slovanov do najnovejšega časa. Kmečkim uporom našega naroda bi bilo treba posvetiti še eno skico, kjer bi se podalo vsakdanje življenje kmeta-tlačana, kot oris onih življenjskih silnic, ki so same prisilile kmete k upor in iskanju socialne pravice. V posebnem zaslugu moramo avtorju prišteti tudi to, da je podal v tretjem delu pregledno zgodovino tehničnega napredka, kar bo vsekakor koristilo tudi pri poučevanju drugih predmetov v ljudski šoli. Prav tako podaja na kraju pregled naše književnosti.

Na vsaki skici je poleg risb in slik še kratko besedilo iz opisa dobe, ki jo skica predstavlja. Večkrat avtor navaja tudi vire, zlasti one, ki služijo zgodovinskemu čitju. Razumljivo je, da besedilo ne more biti obširno, saj končno ni namen skice, da poda celotno tvarino, temveč le točke, ki se jih je fiksiral na podlagi skupnega iskanja in doživljanja.

V zaključni sodbi moramo priznati, da je to knjiga, kakršne do danes na našem trgu še nismo imeli. Učiteljstvo bo z veseljem seglo po njej, saj mu bo izpolnila veliko vrzel pri poučevanju zgodovine. Tudi učencem bo dobro sredstvo pri ponavljanju in utrjevanju. Zato ne bi smela biti nobena knjižnica brez te knjige. Avtorju, učitelju, našemu tovarišu Jančiču moramo biti hvaležni za njegov trud in upamo, da to ne bo njegovo zadnje delo. Učiteljski tiskarni pa moramo izreči priznanje v delu za izdajo sodobnih in res primernih priročnikov za našo šolo.

—t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

Najnovejši vzorci

za damske kostume in plašče

ravnokar prispeli.

Bogata izbira

A. & E. Skabernè, Ljubljana

KEMIČNA ČISTILNICA vsakovrstnih oblek
Parno likanje
Pralnica, svetlolikalnica
ŠIMENC
Kolodvorska ulica 8
Sprejemališče v Franciškanski pasaži

K U P U J T E
PRI TVRDKAH,
KI OGLAŠUJEJO
V NAŠEM LISTU!